

Torvbruksavdelingens maskinutstilling. *)
Landbruksmøtets høstutstilling, Kristiania 1908.

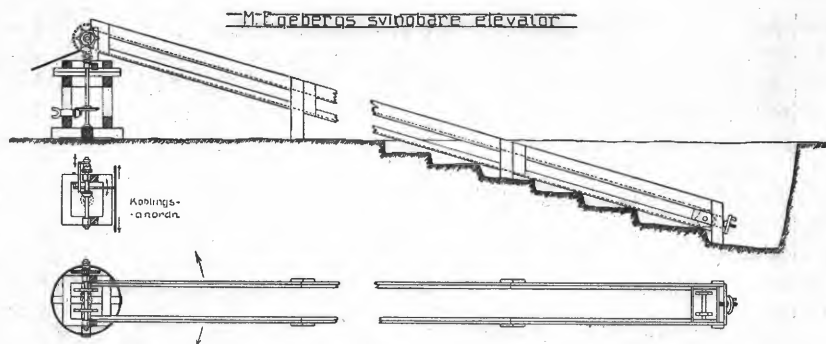
SVINGBAR TORVTRANSPORTØR FOR STATIONÆRE BRÆNDTORVMASKINER

DE SMAA BRÆNDTORVANLÆG PAA HEDEMARKEN har i aarenes løp i flere henseender utviklet sig uavhengig av de forbedringer, som efterhaanden er indført i brændtorvtilvirkningen andetsteds i verden, delvis paa grund av deres isolerede beliggenhet og den forholdsvis ringe mængde torv, som her produceres. At avtorve myren ved hjælp av transportabelt maskineri efter lange rette arbeidslinjer har været ukjendt. Man har stadig havt stationære brændtorvmaskiner og like til den sidste tid har man brukt at transportere raatorven frem til torvmaskinen ved hjælp av trilleborer, en arbeidsmetode, som fremdeles anvendes ved flere av anlæggene.

Dette har mange ulemper, ikke mindst at torven blir meget uensartet paa grund av at de forskjellige lag i myren ikke sammenblandes, for ikke at tale om de forøkede arbeidsomkostninger. De fleste av anlæggene er som sagt forholdsvis smaa og brændtorven har som regel ikke været fabrikeret tilsalgs, men har været utloddet til de almeningsberettigede, som kun har betalt produktionsprisen.

Selve brændtorvmaskinen har ogsaa været meget primitiv uten nævneværdig bearbeidelsesevne. Men heri er der nu indført betydelige forbedringer, idet *A/S. Aadals Bruk* har konstrueret nye torvmaskiner, der istedetfor de gamle støpejerns knadeskruer er forsynet med kniver,

*) Clichéen er velvillig utlaant av Det Norske Skogselskap.

Svingbar torvtransportør.

som bearbejder torvmassen. Disse maskiner har utenfor Hedemarken været leveret med mere moderne utstyr, monteret paa en vogn sammen med driftsmotoren og forsynet med almindelig elevator, altsaa fuldstændig transportabelt maskineri. Dette var utstillet paa landbruksmøtets høstutstilling i Kristiania og er omtalt i »Meddelelse« nr. 3 for 1907 side 105.

Flere av almeningsanlæggene paa Hedemarken har anskaffet sig nye brændtorvmaskiner, men det gamle system med stationært maskineri er fremdeles bibeholdt.

For nu at undgaa transporten av torven i trilleborer benytter man svingbare »torvelevatorer« eller rettere sagt lange transportører, der ligger ut over myrens overflate, hvorved myren avtorves efter *radiale arbejdslinjer*.

Der er prøvet flere av disse, men den som synes at være mest brukbar er den som er konstrueret av *S. O. Anderssen*, Romedal — norsk patent nr. 9427 — og fabrikeres av *M. Egebergs Reparationsværksted*, Romedal pr. Hørsand st. Da denne, der ogsaa er korteligen omtalt i beretningen om torvbruksutstillingen, er av betydning for middels store brændtorvfabriker paa smaa myrer, og formodentlig ogsaa vil vise sig brukbar paa Vestlandet, hvor myrstrækningernes overflate ofte er kuperet — med fjeldknauser og dype myrkuuper imellem — saaat utnyttelse med transportabelt maskineri vanskeliggjøres, skal vi omtale den noget nærmere.

Elevatoren eller transportøren bestaar i den ene ende av et stativ anbragt stationært ved siden av brændtorvmaskinen. Stativet har en vertikal aksel, nedentil forsynet med en konisk tandhjulutveksling med tilhørende horisontal aksel og universalkupling, der paa hensigtsmæssig maate forbindes med torvmaskinen. Oventil er en anden konisk tandhjulutveksling, hvorved drivkraften overføres til selve elevatoren eller transportøren, der her hviler paa et segment øverst paa stativet, og kan saaledes svinges til siderne. Elevatoren eller transportøren utføres i utløsbare længder hver paa 5 m. og kan ogsaa leveres i 2,5 m. længder. Disse indskytes eller uttas eftersom torven skal optas i længere eller kortere

afstand fra brændtorvmaskinen, hvorved transportøren om ønskes kan bli 25—50 m. eller længere. Transportkjettingen er ogsaa saaledes indrettet, at dens lænker kan utløses for hver 5 m. længde. I den modsatte ende av transportøren er et stativ forsynet med strækkeindretning for stadig at holde kjettingen passe stram.

Naar transportøren saaledes er utlagt paa myrens overflate i den forønskede længde, opspades torven i uregelmæssige stykker og kastes ind i transportøren, der da efterhaanden fører torven frem til torvmaskinen. Efterat torven er utgravet saaledes at enden av transportøren kommer ned til bunden av myren, som vist paa tegningen, flyttes transportøren til siden i radial retning efterhvert som torven spades op. Transportøren kan saaledes anvendes til hvilkensomhelst dybde, forsaavidt som myren kan avgrøftes til bunds.

For den almindelige størrelse av A/S. Aadals Bruks brændtorvmaskiner — produktion ca. 10 tons brændtorv tør beregning pr. dag — er 2 mand i graven tilstrækkelig, men for større produktion maa man selvfølgelig ha flere gravere.

Naar man begynder torvdriften i en myr bør selve brændtorvmaskineriet anbringes i den øvre ende af myren og ved at forlænge og forkorte transportøren kan man efterhaanden avtorve myren mere rationelt end tilfældet har været ved anvendelse av trilleborer til raatorvens transport. Maskineriet kan ogsaa anbringes paa midten av myren og maaler denne f. eks. ca. 200 m. i firkant bør transportøren være 100 m. lang, hvorved myren efterhaanden kan avtorves til denne afstand rundt hele maskineriet. Kraftforbruget opgives ikke at være stort, men det er klart, at dette vokser med transportørens længde.

Som enhver, der kjender tidsmæssig brændtorvdrift, vil vite, kan ikke anvendelsen av denne slags transportør byde paa de samme fordele som en almindelig elevator og transportabelt maskineri. Er den her beskrevne transportør tilstrækkelig lang kan nok selve avtorvningen foregaa omtrent likesaa rationelt. Transportørens flytning maa dog forudsættes at foraarsage en del tidsspilde. Men den væsentligste ulempe med det stationære maskineri er dog den lange afstand, som man efterhaanden faar for den bearbejdede torvs utlægning paa tørkepladsen. Med transportabelt maskineri har man stadig tørkeplads like i nærheden av torvmaskinen, hvilket bidrar til at formindske produktionsudgifterne og forhøie maskineriets effektivitet, idet produktionen for en stor del er afhængig av den hurtighed hvormed den bearbejdede torv kan bli utlagt til tørkning.

Imidlertid kan disse transportører ha sin specielle anvendelse og som allerede nævnt er det kun forholdsvis smaa anlæg — med 2 mand i torvgraven —, som det her er tale om, hvorfor det heller ikke gjælder en stor produktion og avstanden til tørkepladsen kan derfor spille mindre rolle.

Løitens og *Stange almenninger* har for nylig anskaffet disse torvtransportører til sine smaa brændtorvanlæg.
